

تعاریف رسمی استفاده شده در آمار و اطلاعات حمل و نقل ریلی:

- قطار:** مجموع یک یا چند لکوموتیو متصل به هم یا متصل به یک و یا چند واگن و این نام موقعی به آن اطلاق می گردد که کارکنان مربوطه آنرا تحویل گرفته و به علامت مخصوص انتهایی قطار مجهز گردد.
- وزن بار خالص واگن:** وزن حقیقی بار بدون احتساب وزن واگن.
- وزن بار ناخالص واگن:** وزن حقیقی بار بعلاوه وزن واگن.
- تن کیلومتر:** واحد سنجش جا به جایی بار که بیانگر حمل یک تن بار در یک کیلومتر است.
- وزن بار ناخالص قطار:** مجموع اوزان واگنهای خالی و بار حقیقی یا محسوب بارگیری شده واگنها در یک قطار.
- وزن بار خالص قطار:** مجموع اوزان بار خالص حمل شده در یک قطار.
- بار ترانزیت:** بار خارجی که صرفاً از داخل کشور عبور می کند.
- بار وارده:** کلیه بارهایی که از مرزهای کشور به داخل جابجا شده است.
- بار صادره:** کلیه بارهایی که از داخل تا مرزهای کشور جابجا شده اند.
- تن کیلومتر خالص قطار:** وزن بار خالص هر قطار در مسافت پیموده شده همان قطار.
- تن کیلومتر ناخالص قطار:** وزن بار ناخالص هر قطار در مسافت پیموده شده همان قطار.
- نفر کیلومتر:** واحد سنجش جا به جایی مسافر که بیانگر جابجایی یک نفر مسافر در یک کیلومتر می باشد.
- واحد حمل (واحد ترافیک):** مجموع تن کیلومتر و نفر کیلومتر.
- درآمد حمل بار:** جمع کل درآمد حمل بار پس از کسر تخفیفات و امتیازات می باشد.
- درآمد باروارده و صادره:** درآمد بارهایی که از یک مرز وارد یا خارج شده اند.
- درآمد ترانزیت:** درآمد حمل بارهایی که از یک مرز وارد و از مرز دیگر خارج شده اند.
- هزینه های عملیاتی:** هزینه های تولید کالا و خدمات.
- هزینه های اداری:** هزینه های پشتیبانی و خدمات.
- هزینه های بازرگانی:** هزینه های توزیع و فروش کالا و خدمات.
- هزینه های سرمایه ای:** هزینه های تعمیرات اساسی و ایجاد ظرفیت های جدید.
- هزینه های دیون:** بازپرداخت بدهی سالهای قبل در سال جاری.
- هزینه های استهلاک:** هزینه بابت استهلاک امکانات، تجهیزات و ...
- هزینه های سایر منابع مالی:** هزینه های جاری که منبع تامین اعتبار آنها بودجه عمرانی است.

مناطق: شبکه راه آهن از نظر مدیریت، تعمیر و نگهداری خطوط و وسائط نقلیه ریلی، بهره برداری و ... به ۱۹ منطقه تقسیم شده است. حدود این مناطق، به نوع عوارض جغرافیایی بستگی دارد و دارای مسافتهای متفاوتی بوده و با تقسیمات کشوری (استانها) مطابقت ندارد.

توشه: بخشی از بار مسافر که در واگن مخصوص حمل توشه حمل می گردد، توشه نامیده می شود. مسافر قطار می تواند وسایلی از قبیل کیف دستی، بسته و جامه دان محتوی لوازم شخصی خود را که ابعاد آنها از ۷۵ سانتیمتر و وزن آنها از ۳۰ کیلوگرم تجاوز ننماید به همراه خود در کوپه ای که مسافرت می کند جا داده و حمل نماید و این علاوه بر وسایلی است که به واگن حمل توشه می سپارد و در قبالش قبض دریافت می دارد.

نرخ توشه: بهای حمل یک تن کیلومتر توشه.

نرخ بار: بهای حمل یک تن کیلومتر بار.

نرخ مسافر: بهای جابجایی یک نفر در یک کیلومتر.

لکوموتیو معادل: جمع نیروی کشش لکوموتیوهای اصلی به نیروی کشش یک لکوموتیو با نیروی کشش ۱۸ تن.
خطوط آهن: مسیری برای تردد وسایل نقلیه ریلی به منظور جا به جایی بار یا مسافر که به دو نوع اصلی و فرعی تقسیم می شود.

خطوط اصلی: عبارت است از خطی که مسقیما در امتداد خط بین دو ایستگاه طرفین واقع شده باشد.
خطوط فرعی: سایر خطوط، خطوط فرعی نامیده می شود که عبارتند از خطوط قبول و اعزام قطارها، خطوط مانور، خطوط انشعاب، خطوط صنعتی تجاری، خطوط تاسیساتی، خطوط انبار، خط دوار، خط مثلث، خط کور، خط فرار، و خط تامین می باشد.

لکوموتیو اصلی: لکوموتیوی که برای جابجایی واگن های بار یا مسافر در خطوط اصلی یا خطوط صنعتی - تجاری استفاده می شود.

لکوموتیو مانوری: لکوموتیوهایی که برای جابجایی واگن در ایستگاهها، آرایش قطار، و ... استفاده می شود.

در سرویس: منظور آن دسته از وسایل نقلیه ریلی می باشد که عملا در حال کار می باشند.

در گردش: منظور مجموع وسایل نقلیه ریلی در سرویس و منتظر سرویس و تحت تعمیر کوتاه مدت می باشد.

تعمیر اساسی: تعمیراتی است که پس از زمان مشخص یا کیلومتر اژ معینی براساس استانداردهای کارخانه سازنده روی وسیله نقلیه ریلی انجام می شود.

تعمیر ویژه: تعمیراتی است که خارج از برنامه زمان بندی شده به طور اضطراری روی وسیله نقلیه ریلی صورت می گیرد.

تعمیر جاری : بازدید، تعمیر و سرویسی است که به طور معمول روزانه و یا در صورت خرابی وسایل در مبادی حرکت روی وسیله نقلیه ریلی صورت می پذیرد.

تعمیر نیمه اساسی : بازدید و تعمیراتی است که پس از زمان یا کیلومتر از معینی بر روی قسمتهای مشخصی از وسیله نقلیه ریلی انجام می شود.

بهبودی خط : اصلاح یا تعویض بخشی از اجزاء روسازی خط (شامل مصالح فرسوده روسازی و سرند بالاست) و اصلاح مشخصات هندسی خط (شامل افتادگی، دیلم، پیچش، عرض خط، تراز عرضی و در قوس ها اصلاح دور).

بازسازی خط : تعویض کامل روسازی خط فرسوده موجود (ریل، بالاست، تراورس و ادوات مربوطه)، اجرای جوش درز ریل و در صورت نیاز اصلاح و ترمیم زیر سازی خط.

گالری : دالانی بتونی یا فلزی به شکل مقطع تونل که به منظور عبور ایمن قطار از مناطق صعب العبور (خطر ریزش بهمن، منطقه برف گیر، و ...) بر روی خط احداث می شود.

درزین : وسیله نقلیه موتوری ریلی است که در امور مختلف از آن استفاده می شود.

فورگن : واگن انتهایی قطارهای باری که محل استقرار رئیس قطار، ترمزبان و علامت انتهایی قطار می باشد.

سیستم علائمی C.T.C (سیستم کنترل مرکزی ترافیک) : دستگاه کنترل از راه دور است که در مرکز فرماندهی نصب شده و تعداد زیادی از ایستگاههای تحت فرمان را کنترل می نماید.

سیستم علائمی R.C (سیستم کنترل از راه دور) : دستگاه کنترل از راه دور است که در مرکز فرماندهی نصب شده و تعداد محدودی از ایستگاههای تحت فرمان را کنترل می نماید.

سیستم علائمی L.C (سیستم کنترل محلی) : عبارتست از مجموعه آلات و ادواتی که بوسیله جریان الکتریکی، بین سوزنها و چراغهای علائم و سایر تجهیزات ایستگاهها از طریق اینترلاکینگ ارتباط برقرار نموده و فرامین لازم را از طریق پانل محلی به تجهیزات ایستگاه صادر نماید.